

ZONDAG 18.

Over Christus' hemelvaart.

Vraag 46: Wat verstaat gij daarmede: „Opgevaren ten hemel”?

Antwoord: Dat Christus voor de ogen Zijner jongeren, van de aarde ten hemel is opgeheven ^a), en dat Hij ons ten goede daar is b), totdat Hij wederkomt, om te oordelen de levenden en de doden c).

- a. Hand. 1 : 9, Mark. 16 : 19 en Luk. 24 : 51.
- b. Joh. 16 : 7, Rom. 8 : 34, Ef. 4 : 10, Kol. 3 : 1, Hebr. 4 : 14-16; id. 7 : 24v., id. 8 : 4; id. 9 : 11v.
- c. Matth. 24 : 30, Hand. 1 : 11; id. 3 : 21, Hebr. 9 : 28, en 10 : 12v.

Verklaring van Christus' hemelvaart.

Nu volgt de tweede trap van Christus' verheerlijking, n.l. Zijn hemelvaart. Hiervan worden in de Catechismus voornamelijk drie dingen verklaard:

1. de geschiedenis,
2. de bezwaren van de *Ubiquitisten* (Lutheranen die de leer van Christus' alomtegenwoordigheid naar het lichaam aanhingen („ubique” = overal).) tegen de geschiedenis, en
3. de vruchten.

1. In de geschiedenis wordt weer besproken:

1. *Wie* ten hemel is gevaren? N.l. dezelfde Christus Die geleden had, gestorven en opgestaan is.
2. Naar welke *natuur*? Naar Zijn menselijke.
3. *Waar*? Bij Bethanië, Luk. 24 : 50; op de Olijfberg, Hand. 1 : 12.
4. *Waarheen*? Omhoog: in de hemel, naar het huis des Vaders, boven de zichtbare wolken, en niet omlaag.
5. Door wiens *kracht*? Door Zijn eigen Goddelijke kracht.
6. *Waarom*? Opdat Hij een hemelse Opperpriester zijn zou, Hebr. 8 : 4.
7. *Hoe*? Zichtbaar, en door een plaatselijke wegvoering van het lichaam, van de aarde in de hemel, Hand. 1 : 9, Mark. 16 : 19.
8. *Wanneer*? Op de veertigste dag na Zijn opstanding, Hand. 1 : 3.

De vruchten (van Christus' hemelvaart) worden in Vraag 49 verklaard. Maar al deze vragen kunnen gecombineerd worden, als men nagaat:

1. Waarheen Christus opgevaren is.

2. Hoe Hij opgevaren is.
3. Waarom; en welke de vruchten van Zijn hemelvaart zijn.
4. Welk onderscheid er is tussen Christus' hemelvaart en die van ons.

1. Waarheen Christus opgevaren is.

Toen Christus na Zijn opstanding, veertig dagen lang met Zijn discipelen op aarde omgegaan had en Hij met tal van ontwijfelbare tekenen bewezen had, dat Hij waarlijk met Zijn lichaam opgestaan was, is Hij, terwijl zij het zagen, in de hemel opgenomen, Hand. 1 : 19, Luk. 24 : 51.

Nu heeft het woord „*hemel*” in de Heilige Schrift drieërlei betekenis.

1. De lucht; zoals de „vogelen des hemels” daarnaar genoemd worden, Ps. 8 : 9, Matth. 6 : 26.

2. Het firmament of de plaats waar zich de sterren en planeten bevinden en zich wentelen; zoals er staat in Ps. 8 : 4: „Als ik Uwen hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren die Gij bereid hebt”, Ef. 4 : 10: Hij „is opgevaren verre boven al de hemelen.” Namelijk boven alle zienlijke hemelen.

3. De plaats van de gelukzaligen, n.l. die onmetelijke, allerzuiverste en heerlijkste ruimte, die zich buiten en boven deze wereld en de zichtbare hemelen bevindt, en waar God Zichzelf onmiddellijk, op het allerheerlijkst, aan de gelukzalige Engelen en mensen geopenbaard heeft; en waar ons bereid is de woonplaats der gelukzaligheid met Christus en met de geesten der volmaakt rechtvaardigen. Matth. 18 : 10, 2 Kor. 12 : 2. In deze hemel wordt God gezegd te wonen, omdat Hij daar Zijn majesteit allermeeft en onmiddellijk te aanschouwen geeft, en Zich aan de gelukzalige Engelen en mensen mededeelt. Ze wordt in de Heilige Schrift genoemd „een nieuwe hemel en een nieuwe aarde”, het „hemelse Jeruzalem”, „het paradijs”, „Abrahams schoot”, enz.

Deze hemel is niet overal, maar omhoog, van de aarde en hel afgescheiden door plaats en gelegenheid. Naar deze hemel is Henoch, Elia en onze Heere Jezus Christus opgevaren; en daar zullen ook wij ten laatste opgenomen worden en eeuwig met Christus zijn.

Dit bevestigt de Heilige Schrift: Joh. 14 : 2: „In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen”; les. 60 : 1: „De hemel is Mijn troon en de aarde is de voetbank Mijner voeten”; Hand. 7 : 56: „Ik zie de hemelen geopend en den Zoon des mensen, staande ter rechterhand Gods”, en id. 1 : 9-11: „En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hunne ogen. En alzo zij hun ogen naar den hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding; welke ook zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal alzo komen gelijkewijs gij Hem naar den hemel hebt zien henenvaren”; Ef. 4 : 10: Hij „is opgevaren verre boven al de hemelen”; Hebr. 7 : 26: „Hoger geworden dan de hemelen” en id. 9 : 24: „Christus is ingegaan in den hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons”; 1 Thess. 4 : 16v.: „Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel enz.; daarna wij die levend overgebleven zijn, zullen tezamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht.”

Naar deze hemel is Christus opgevaren, en daarin werd ook Paulus opgetrokken, 2 Kor. 12 : 2. Deze hemel is Christus ingegaan om ons een plaats te bereiden, opdat

Hij ons tot Zich neme, Joh. 14 : 2 en 17 : 24. Uit deze hemel heeft Hij op de Pinksterdag de Heilige Geest gezonden, Hand. 2 : 2. Deze hemel heeft Stefanus geopend gezien met zijn lichamelijke ogen, n.l. met zo'n scherpzinnigheid op wonderlijke wijze begiftigd, dat zijn ogen door de zichtbare hemelen konden doordringen, Hand. 7 : 55. In deze hemel is onze wandel met Christus, Ef. 2 : 6. En ons wordt bevolen te zoeken hetgeen hierboven in deze hemel is, Kol. 3 : 1. Tenslotte verwachten wij, dat Christus uit deze hemel komen zal ten oordeel, Fil. 3 : 23.

2. Hoe Hij ten hemel opgevaren is.

Christus is ten hemel gevaren, allereerst: *lichamelijk*, of: naar Zijn menselijke natuur. Want naar Zijn Goddelijke (natuur) was Hij in de hemel, ja alomtegenwoordig, en kon Hij nooit van plaats veranderen, zoals *Cyprianus* zeer godvruchtig gezegd heeft: „De Heere is opgevaren ten hemel, niet waar het Woord Gods tevoren niet geweest was, aangezien Dat steeds in de hemelen was en bleef in de Vader, maar waar het vleesgeworden Woord tevoren Zich niet bevond.”

Tegenwerping. Christus' mensheid is ook voor de hemelvaart al in de hemel geweest, Joh. 3 : 13: „De Zoon des mensen, Die in den hemel is.” Dus is Hij toen niet voor het eerst opgevaren.

Antwoord. Uit de aangehaalde tekst volgt dit niet. Want hier wordt niet gesproken van Christus' mensheid, op zichzelf beschouwd, maar van de Zoon des mensen, zoals Hij één Persoon met het Woord is; en dit is een spreekwijze, die meer voorkomt in de Heilige Schrift, en door de kerkvaders genoemd werd „de mededeling der eigenschappen”, waarbij aan de gehele Persoon van Christus toegeschreven wordt, wat Hem naar één natuur slechts eigen is; zoals hier, in de tekst. Want de Zoon des mensen, d.w.z. de Persoon Die de Zoon van God én de Zoon des mensen is, was in de hemel naar Zijn Goddelijke natuur, die alomtegenwoordig is en volgens welke Hij de hemel nimmer verlaten heeft; maar niet naar Zijn menselijke natuur, naar welke Hij op de aarde verkeerde en toen met Nicodémus sprak. Anders zou men ook erkennen moeten, dat Hij ook naar Zijn menselijke natuur uit de hemel neergekomen is. Want van dezelfde Zoon des mensen heet het, dat Hij uit de hemel is en uit de hemel neergekomen is.

Aanhoudend bezwaar. „Die nedergedaald is, is Dezelfde ook Die opgevaren is verre boven al de hemelen”, Ef. 4 : 10. Maar de Godheid is nedergedaald en niet de mensheid. Daarom is dus niet alleen de mensheid, maar ook de Godheid ten hemel gevaren.

Antwoord. Paulus spreekt in die tekst over de gehele Persoon van Christus, door de mededeling der eigenschappen; n.l., dat dezelfde Persoon Die nedergedaald is, ook is opgevaren, te weten naar Zijn verschillende naturen. Want Christus is neergekomen naar Zijn *Goddelijke natuur*, hoewel niet letterlijk, maar in beeldspraak gesproken; d.w.z. niet door verandering van plaats. maar door aanneming van het vlees en van Zijn openbaring daarin. Dezelfde is ook opgevaren naar Zijn *menselijke* natuur, die Hij uit de maagd aangenomen had. Daarom is dan ook in eigenlijke zin niet de Godheid nedergedaald; want aangezien Zij oneindig is, kan ze in eigenlijke zin niet nederdalen of opvaren. Maar toch heet het, dat Zij nedergedaald is, aangezien Ze Zich in het nederige vlees geopenbaard heeft; zoals

van God in de Heilige Schrift gezegd wordt, dat Hij opvaart, nederdaalt, weggaat en komt met betrekking tot Zijn openbaring en werkingen. En uit een oneigenlijke Schriftplaats kan men niet het besluit opmaken, dat het letterlijk zo is.

Ten tweede: *plaatselijk*, d.w.z. dat Zijn menselijke natuur werkelijk van plaats veranderde en uit deze wereld in de hemel gevoerd werd, als uit een beneden- naar een bovenste plaats; en dat had niet kunnen geschieden, als Zijn lichaam tevoren vanwege de vereniging met het Woord, overal (tegenwoordig) geweest was, zoals de Ubiquitisten verzinnen. En Hij is dan ook werkelijk van de éne plaats naar de andere opgevaren en verliet met Zijn lichaam deze wereld, zoals blijkt uit Matth. 26 : 11 en Joh. 12 : 8: „Mij hebt gij niet altijd bij u”; Joh. 16 : 7: „Indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen”, en vers 28: „wederom verlaat Ik de wereld en ga henen tot den Vader”; Joh. 6 : 62: „Wat zou het dan zijn, zo gij den Zoon des mensen zaagt opvaren daar Hij tevoren was?”; Kol. 3 : 2: „Bedenkt de dingen die boven zijn”; Hand. 1 : 2: „Tot op den dag in welken Hij opgenomen is”, en vers 9: „Hij werd opgenomen daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hunne ogen.”

Ten derde: *zichtbaar*. Hij werd opgenomen naar boven, daar Zijn discipelen het zagen, die Hem in Zijn hemelvaart nakeken, totdat een wolk Hem aan hun ogen onttrok, Hand. 1 : 9. Daarom moet men dan ook geen andere hemelvaart verzinnen, die onzichtbaar zou zijn, of plaatsvindt in de schoot van de maagd (Maria), of elders. Want de hemelvaart geschiedde zichtbaar en niet in schijn. Ook spreekt de Schrift van geen andere hemelvaart dan van deze. En om hier nu te spreken van de vleeswording des Woords, die in de moederschoot plaatsvond, als van een hemelvaart, is geen kleiner vermetelheid, dan wanneer men met Eutyches de (twee) naturen van Christus vermengt en men met een ongehoord verzinsel de Geloofsartikelen bespot. Ten vierde: *uit kracht* van Zijn eigen Godheid, waardoor Hij ook van de doden opgestaan was, Jobs. 20 : 7: „Ik ga henen tot Mijnen Vader”; Joh. 14 : 3: „Ik ga heen om u plaats te bereiden.”

Ten vijfde: op de *veertigste dag* na Zijn opstanding.

Maar nu zou iemand kunnen zeggen: Waarom is Hij niet eerder of terstond na Zijn opstanding ten hemel gevaren?

Antwoord. 1e. Omdat Hij vóór Zijn hemelvaart door tal van verschijningen de zekerheid van Zijn opstanding, met een waarachtig lichaam, heeft willen doen blijken, Hand. 1 : 3: „Aan welke Hij ook, nadat Hij geleden had, Zichzelf levend vertoond heeft met vele gewisse kentekenen, veertig dagen lang”, enz. 2e, Opdat Hij Zijn discipelen weer indachtig maken zou, wat Hij tevoren gezegd had, en Hij voorts voor alles zorgen zou, wat tot de welstand van hun ziel behoorde, Hand. 1 : 3: „Veertig dagen lang, zijnde van hen gezien en sprekende van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan.”

Tenslotte: Hij zal niet wederkomen vóór de oordeelsdag, Hand. 1 : 11: „Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal also komen gelijkerwijs gij Hem naar den hemel hebt zien henenvaren”; Joh. 14 : 3: Ik zal wederkomen en zal u tot Mij nemen; 1 Kor. 11 : 26: „Zo verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt”; Hand. 3 : 21: „Welken de hemel moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen”, enz.

Op grond van dit alles wordt nu wel duidelijk, wat Christus' hemelvaart is: n.l. dat zij geen verdwijning, of alleen maar een verandering van plaats betekende, zoals

de Ubiquitisten verzinnen; maar een echte, plaatselijke wegvoering van de menselijke natuur van Christus, ván een plaats beneden naar een hoogste plaats, d.w.z. van de aarde naar de hemel, omhoog buiten deze wereld en boven alle zienlijke hemelen, in dat ontoegankelijke licht, in de woonplaats der gelukzaligen, aan de rechterhand des Vaders, waar Hij nu is en blijft, totdat Hij vandaar wederkomen zal ten oordeel; volgens het getuigenis van de Engelen in Hand. 1 : 11: Alzo zal Hij komen, gelijkerwijs gij Hem naar de hemel hebt zien henenvaren. Maar de ongelukkige verzinselen van de Ubiquitisten betreffende een figuurlijke hemel, die overal of nergens zijn kan, en betreffende het ten hemelvaren in schijn - hetgeen sommigen noemen een verdwijning van de menselijke natuur, anderen een zichtbare schijn - en gemaakte gedaante, waardoor Christus de plaatselijke tegenwoordigheid veranderd zou hebben in een alomtegenwoordigheid van Zijn vlees, zoals ook sommigen dit met het zitten aan Gods rechterhand verwarren, die zijn niet waard om met godvruchtige oren aangehoord te worden. Want ze zijn nadrukkelijk in strijd met Gods Woord, met de (bijzondere) omstandigheid der geschiedenis zelf, en met de Artikelen des geloofs, ja ze stoten alle christelijke troost omver. Want God wil, dat wij zullen weten en stellig geloven, dat Christus, onze Broeder, werkelijk ten hemel opgevaren is; en dat Hij daar als onze Ho-gepriester zit op de troon van Zijn hemelse majesteit, als een Bedienaar des heiligdoms en van de ware tabernakel, welke de Heere heeft opgericht, en *geen* mens, Hebr. 8 : 2, en zulks tot onze vertroosting; om welke oorzaken Christus ook niet heimelijk, maar zichtbaar voor het oog van Zijn discipelen ten hemel gevaren is. Opdat wij zouden weten: 1e. dat Hij nog een waarachtig Mens en onze Broeder is en blijft; en dat Hij door de hemelvaart niet verdwenen of een verdwijnend schijnsel geworden is.

2e. Opdat wij zouden weten, waar Hij voortaan zou verkeren, en waarheen wij onze gedachten en gebeden moeten richten, n.l. naar boven in de hemel, Matth. 6 : 21: „Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn”, opdat wij alle afgoderij zouden mijden. 3e. Opdat wij zouden weten, waar ons huis, vaderland en woonplaats in eeuwigheid zijn zal, n.l. boven in de hemel, waar Hijzelf heengevaren is en ons plaats bereid heeft, opdat Hij ons tot Zich nemen zou, Joh. 14 : 3.

Bezwaren van de Ubiquitisten, of van hen die beweren dat Christus' lichaam door Zijn hemelvaart alomtegenwoordig is geworden.

Tegenwerping 1. Buiten de hemel is geen plaats. Daarom is Christus in de hemelvaart niet van de ene plaats naar de andere, maar veeleer van een plaats in geen plaats gevoerd. En bijgevolg is Christus' lichaam aan geen plaats, maar overal.

Antwoord. Buiten de hemel is geen plaats, namelijk geen natuurlijke plaats, of zoals die door Aristoteles beschreven is, n.l. een vlakke en breedte, bevattende enig lichaam. Maar er is nog een bovennatuurlijke hemelse plaats, die Aristoteles niet gekend heeft. Want hij kende de Heilige Schrift niet, ook wist hij niets van Gods macht, noch geloofde hij aan een hemelvaart. Maar wij kennen en geloven die wel, omdat wij uit de Heilige Schrift dienaangaande duidelijk onderwezen worden. Vgl. Joh. 14 : 2 en 4: „Ik ga henen om u plaats te bereiden. En zo wanneer Ik henen zal gegaan zijn en u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben. En waar Ik heenga,

weet gij en den weg weet gij"; Hand. 1 : 2: „Hij is opgenomen", d.w.z. omhoog genomen. Kol. 3 : 1: „Zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods"; Fil. 3 : 20: „Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, namelijk den Heere Jezus Christus." Deze en dergelijke getuigenissen leren ons, dat de hemel waarheen Christus opgevaren is, boven deze zienlijke hemelen is, en een werkelijke plaats is. Want die woordjes „omhoog", „boven", „waarheen", „vanwaar", „waar" enz. duiden op een plaats; maar hóe die plaats is, heeft nog nooit enig oog gezien en is nooit in 's mensen hart opgekomen. Wij zullen dit te zijner tijd in de hemelschool leren. Voor nu is het voldoende, dat wij geloven dat er zo'n plaats is, omdat de Heilige Schrift ons dit leert. Wij zullen echter niet toestaan, dat de Ubiquitisten ons een figuurlijke hemel willen aanpraten, terwijl zij overigens, al naar het hun belieft, alle figuurlijke uitdrukkingen (plegen te) verwerpen.

Hetgeen zij bijgevolg willen vaststellen, dat n.l. Christus' lichaam niet op enige plaats is, dat geven wij toe met betrekking tot een natuurlijke plaats; want het bevindt zich nu niet op een natuurlijke. Maar hieruit volgt nog niet, dat het ganselijk op geen enkele plaats zou zijn, en nog veel minder, dat het overal (tegenwoordig) is. Want het is een valse en verkeerde grondslag die zij leggen, wanneer zij beweren: Hetgeen niet op een natuurlijke plaats is, dat is overal. Want op die manier zou de buitenste hemel ook overal zijn.

Om deze zelfde reden keren wij ons ook tegen het volgende: Als de hemelvaart een (weg)voeren van een bepaalde plaats geweest is naar geen enkele plaats, dan is het toch ook een wegvoeren van een plaats geweest. En dan is Christus' lichaam dus van plaats veranderd, en of het dan naar een andere plaats, dan wel naar geen andere plaats geweest is, dat is dan niet van veel betekenis. Daarom is dat lichaam niet overal. Want overal zijn én van plaats veranderen kunnen niet samengaan; zodat de Godheid, Die oneindig en alomtegenwoordig is, niet gezegd kan worden van plaats te veranderen.

Maar opdat de Ubiquitisten door deze pijn niet gekwetst zouden worden en geen tegenstrijdige reden zouden schijnen op te stellen ..., hebben zij de volgende fraaie uitvlucht bedacht, n.l. door een bedriegelijke onderscheiding te geven inzake de zijnswijzen („de manieren des wezens"). Want, zeggen zij, het zijn geen uitspraken die elkaar tegenspreken: van plaats veranderen én overal te zijn. Want deze uitdrukkingen dient men niet op dezelfde manier te verstaan, aangezien Christus' lichaam van plaats veranderd is volgens de natuurlijke en verheerlijkte manier, maar alomtegenwoordig is naar Zijn majesteit. Zo denken zij, dat ze heel fraai deze onze zeer vaste bewijsredenen kunnen omstoten: Alles wat van plaats verandert, is niet overal; het lichaam van Christus is bij Zijn hemelvaart van plaats veranderd, dus: het is niet overal! Hun redenering waarbij zij een onderscheid invoeren — luidt als volgt: Al wat van plaats verandert, is niet overal, te weten op de manier waaróp het van plaats verandert; maar Christus is met Zijn lichaam op een natuurlijke en verheerlijkte wijze van plaats veranderd; en toch is Hij niet van plaats veranderd, maar is overal (aanwezig geweest), en is dat nog; naar Zijn majesteit is Hij (immers) aan Gods rechterhand, Die overal is. Maar ondanks dit bedrog komen zij er niet uit. Want zij doen onderling tegenstrijdige uitspraken, die niet samen kunnen gaan. Want om in een bepaalde zaak twee dingen (vast) te stellen die onderling niet kunnen samengaan maar met elkaar strijden, betekent zoveel als van één zaak onderlingstrijdige en niet-samengaande uitspraken te doen. Want van dien aard zijn op dit punt hun verzinsels, want dat zijn hun uitspraken; en zoiets mag niet gebeuren,

wanneer de verschillende „manieren" de tegenstrijdigheid der uitspraken moeten wegnemen. Want anders wordt hetzelfde weer herhaald en door zichzelf bevestigd. Zoals bij voorbeeld: de lucht is helder én niet helder, maar donker; of: deze bedelaar is arm, en niet arm maar rijk. Dit zijn tegenstrijdige uitspraken, die niet kunnen standhouden. Maar nu gaat u dat ontkennen en u beweert, dat die uitspraken niet met elkaar in strijd zijn, omdat volgens u de lucht op een verschillende manier helder en donker is, n.l. helder naar de manier van het licht, en donker volgens de manier van de duisternis. Zo ook, dat de bedelaar op een verschillende manier arm en rijk is, n.l. arm op de manier van de armoede, en rijk naar de manier van de rijkdom. Maar zo komt u er niet uit, of u moet toch met elkaar strijdende uitspraken doen. Want deze „manieren" zijn de uitspraken zelf, omdat u het door zichzelf onderscheidt; aangezien de manier van het licht en van de armoede niet anders is dan het licht en de armoede zelf; en omdat de manier der duisternis en van de rijkdom niet anders dan de duisternis en rijkdom zelf is. Maar dan is het de vraag, of de manier van armoede en rijkdom, en dat bij één bedelaar, beter kunnen zijn dan de armoede en rijkdom zelf.

Zo nu beweren zij, dat Christus' vlees alomtegenwoordig is naar Zijn majesteit, maar niet naar Zijn natuur en heerlijkheid. Als u ze nu vraagt, wát dan Zijn majesteit inhoudt, dan antwoorden zij, dat het Zijn alomtegenwoordigheid is; en op de vraag, wat de natuur en heerlijkheid betekent, dan antwoorden zij: de eindigheid van Zijn lichaam. Maar metterdaad beweren zij niets anders, dan dat het vlees alomtegenwoordig is naar de alomtegenwoordigheid, én niet alomtegenwoordig, maar eindig naar de eindigheid ervan. Evenwel bestaat dit verschil slechts in de woorden, maar niet in de strekking van de uitspraken. En daarom geven deze „manieren" ook onderling strijdige uitspraken, zo goed als de uitspraken dat zelf doen. En dus worden onze bewijzen door deze ijdele drogredenen niet ongedaan gemaakt. Het lijkt ons goed, om hier enkele woorden te lichten uit het protocol van Maulbrunn, waarmee onze theologen de bedrieglijke alomtegenwoordigheid hebben weerlegd.

De woorden van Dr. Ursinus zijn als volgt: Wat deze twee hoofdstukken betreft, antwoorden wij in het kort aldus: „Ten eerste heeft de heer Doctor (Jacobus Andreae) gezegd, dat deze uitspraken: Christus' lichaam is overal én niet overal, geen tegenstrijdige uitspraken zijn, omdat ze op een verschillende manier verstaan worden, n.l. zo dat het lichaam van Christus niet alomtegenwoordig is naar de natuurlijke en verheerlijkte wijze, of naar de aard van het verheerlijkte lichaam; maar wél naar de wijze van Zijn majesteit.

Daarop antwoorden wij, dat de tegenstrijdigheid van deze uitspraken op die manier niet weggenomen wordt. Want deze twee zaken of deze verschillende „manieren", of hoe men ze noemen wil, strijden onderling zózeer, dat God niet wil dat ze in één lichaam of in enige zaak samen voorkomen. Want één en hetzelfde lichaam kan niet op één en dezelfde tijd zwak en nederig, en tevens met glorie en heerlijkheid bekleed zijn, d.w.z. Christus kan niet naar Zijn menselijke natuur op één tijd en in dezelfde zaak, Zijn majesteit en glorie gebruiken én Zich daarvan ontleiden. God wil niet, dat een zaak én er is én er niet is, of dat ze tegelijk wit en zwart is. Als men dit toegaf, zou daaruit volgen, dat Christus' lichaam tegelijk zichtbaar en onzichtbaar geweest is; en dat het op één tijd tegelijk in de moederschoot én in de kribbe in doeken gewonden was, en ook op deze plaatsen omschreven en niet-omschreven geweest is: tegelijk sterk en zwak, op één tijd vermoeid en niet-vermoeid, en op één manier dorst én geen dorst gehad heeft, geslapen én gewaakt heeft, van de ene plaats naar de andere gegaan én niet gegaan is, gekruisigd én niet

gekruisigd, gestorven én niet gestorven, begraven en toch niet begraven geweest is, enz. Want deze en dergelijke dingen kan het natuurlijke lichaam lijden, en dit eiste Christus' vernedering. Maar de Majesteit lijdt niets, ja eist zelfs het tegendeel. En dan zou het kunnen gebeuren, dat deze Artikelen van ons christelijk en ongetwijfeld geloof op een natuurlijke wijze waar, maar volgens de Majesteit vals zouden zijn, d.w.z. ongedaan gemaakt zouden worden." Tot zover de woorden van Dr. Urzinus. En dit antwoord heeft zijn tegenpartij niet kunnen weerleggen.

Tegenwerping 2. De nederdaling ter hel en de hemelvaart zijn twee Artikelen, die tegenover elkaar gesteld worden. Zoals daarom het Artikel van de nederdaling ter hel niet verstaan wordt van een plaatselijke nederdaling, zelfs niet naar hun eigen opvatting, maar in beeldspraak de uiterste vernedering betekent, zo moet ook dit Artikel opgevat worden, n.l. niet van een plaatselijke opvaart naar de hemel, maar van de verhoging van Zijn mensheid tot de hoogste majesteit. Want tegengestelde dingen moeten op één en dezelfde wijze verstaan worden.

Antwoord. Dit zou waar zijn, als dat enerlei opvatten niet in strijd was met de Heilige Schrift en met de Geloofsartikelen. Evenwel komt hier het éézelfde verstaan in strijd met de Heilige Schrift; want zij verklaart, dat de hemelvaart plaatselijk geweest is, en de nederdaling ter hel geestelijk. Ook eist de gelijkvormigheid des geloofs het, dat men het zo moet opvatten. Want als men de hemelvaart alleen zou verstaan van de heerlijkheid van Zijn mensheid, en ook van zulk een heerlijkheid, waardoor de mensheid geheel en al aan de Goddelijke natuur gelijk gemaakt zou worden, dan zou dit Artikel niet alleen gelijk zijn aan de twee andere, die handelen over de menswording en het zitten aan de rechterhand, maar dan zou dat ook tal van andere Artikelen, b.v. die van de waarheid van de menselijke natuur, van de waarachtige ontvangenis, van de geboorte, van het lijden, sterven en opstaan geheel en al omverstoten. Bovendien bestaat er geen echte tegenstelling tussen Zijn nederdaling en Zijn hemelvaart. Want de nederdaling ter hel is ongetwijfeld de allerlaagste trap van Zijn vernedering en wordt (als zodanig) gesteld tegen de allerhoogste (zaak), namelijk Zijn verhoging; maar dat is niet de hemelvaart, maar het zitten aan Gods rechterhand; reden, waarom de Schrift deze Artikelen als tegengestelde, beide op een figuurlijke wijze uitlegt.

Nog twee andere voornamen bezwaren van de Ubiquitisten worden in de Catechismus genoemd. Daarom zullen wij de verklaring daarvan hierbij laten volgen, en daarna de andere hoofdpunten van de oorzaken en vruchten van Zijn hemelvaart behandelen.

Vraag 47: Is Christus dan niet bij ons tot aan het eind der wereld, zoals Hij ons beloofd heeft? a)

Antwoord: Christus is waarachtig Mens en waarachtig God. Naar Zijn menselijke natuur is Hij niet meer op aarde b), maar naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest wijkt Hij nimmermeer van ons c).

- a. Matth. 28 : 20.
- b. Matth. 26 : 11, Joh. 16 : 28 en 17 : 11, Hand. 3 : 21.
- c. Joh. 14 : 16v., en 16 : 13, Ef. 4 : 8.

Verklaring van Vraag 47.

Deze vraag is een tegenwerping van de Ubiquitisten voor de alomtegenwoordig-

heid, die op de volgende wijze kan voorgesteld worden: Christus heeft beloofd, dat Hij bij ons zijn zal tot de voleinding der wereld, Matth. 28 : 20. Dus is Hij dan zo niet van ons gegaan, of Hij is met Zijn mensheid bij ons, ja overal (tegenwoordig). *Antwoord.* Die conclusie volgt daar niet uit. Want Christus' belofte spreekt van de alomtegenwoordigheid van Zijn Persoon, of schrijft aan de gehele Persoon toe, wat alleen maar aan de éne natuur, n.l. de Godheid, eigen is. Want naar Zijn Godheid is Christus nooit van ons vertrokken. En hetgeen door de mededeling der eigenschappen aan Christus' Persoon toegeschreven wordt, dat wordt zeer ten onrechte alleen op Zijn menselijke natuur betrokken. Want dan zou men ook als volgt kunnen concluderen: Christus heeft gezegd: Mij hebt gij niet altijd, Matth. 26 : 11, Ik verlaat de wereld, Joh. 16 : 28, enz.; dus is Christus in het gehéél niet meer bij ons. Of, waar Hij zegt: Eer Abraham was, ben Ik, Joh. 8 : 58 ...: Dan is dus de menselijke natuur er vóór Abraham geweest. Of wanneer Christus tot de discipelen zegt, Joh. 11 : 15: (Lazarus is gestorven) „En Ik ben blijde om uwentwil, dat Ik daar niet geweest ben,” dan volgt daar niet uit, dat Christus ook naar Zijn Goddelijke natuur afwezig was. Want in beide (laatste teksten) wordt er gesproken over de Persoon van Christus, zoals Hij bestaat uit twee naturen, en wel zó dat aan de ganse Persoon wordt toegeschreven, hetgeen slechts tot de ene natuur behoort.

Want aangezien Hij bestaat uit twee naturen, staat het ook vast, dat Hij alle echte eigenschappen van die beide bezit, welke eigenschappen echter onderling verschillen. Vandaar dat van dezelfde éne Christus verschillende dingen gezegd (kunnen) worden vanwege deze onderscheiden eigenschappen van Zijn beide naturen. Want zoals men wel eens zegt van een mens, dat hij lichamenlijk en onlichamelijk, sterfelijk en onsterfelijk, in het graf en in de hemel is — wanneer men het ene n.l. bedoelt naar het lichaam en het andere naar de ziel — zo spreekt men ook zeer terecht van één en dezelfde Christus, dat Hij in de hemel is en daar blijven zal tot de Jongste dag, echter zo dat Hij evenwel ook op de aarde is, en daar blijven zal tot het einde der wereld; namelijk, als men het eerste verstaat van Zijn menselijke, en het tweede van Zijn Goddelijke natuur, majesteit, genade en Geest, waarmee Hij nimmer van de Zijnen wijkt. (Lansbergen).

En op deze wijze verklaart ook Augustinus deze tekst, Tract. in Joh. 50: „Naar Zijn majesteit, naar Zijn voorzienigheid, naar Zijn onuitsprekelijke genade wordt van Hem vervuld, hetgeen van Hem gezegd is: Ziet, Ik ben met u tot de voleinding der wereld. Maar naar Zijn vlees, hetgeen het Woord aangenomen heeft en waarnaar Hij uit de maagd geboren, door de Joden gevangen, aan het kruis genageld, van het kruis afgenomen, in doeken gewonden, in het graf gelegd en in de opstanding geopenbaard is, zult gij Mij niet altijd bij u hebben. Waarom niet? Omdat Hij naar de aanwezigheid van Zijn lichaam veertig dagen lang met Zijn discipelen omgegaan heeft en Hij daarna, terwijl zij Hem geleidden, opgevaren is ten hemel, terwijl zij het zagen, maar zij zijn Hem daarbij niet gevolgd en Hij is daarom hier niet meer (op aarde). Want thans zit Hij aan de rechterhand des Vaders; en hier is Hij nog, omdat Hij met de tegenwoordigheid van Zijn majesteit niet is weggegaan. Overigens hebben wij Christus steeds bij ons naar de tegenwoordigheid van Zijn majesteit. En wat de tegenwoordigheid van Zijn lichaam betreft werd tot de discipelen gezegd: “Mij hebt gij niet altijd.” Want de Kerk heeft slechts een korte tijd de aanwezigheid van Zijn vlees gehad. Maar nu bezit zij die door het geloof, en ziet zij die niet (meer) met de lichamenlijke ogen. Want de menselijke natuur heeft haar eigenschappen, die nooit afgelegd worden, zoals die zijn, n.l. op een en dezelfde tijd op slechts één plaats verkeren; eindig en omschreven, zicht- en

tastbaar. Als iemand deze eigenschappen aan het lichaam wilde ontnemen, dan zou dat in geen geval een echt lichaam kunnen heten.”

Uit deze woorden blijkt, dat de eigenschappen van de naturen bij Christus onderscheiden dienen te worden; een zaak, die Paulus ook doet, als hij schrijft, Rom. 1 : 3v., dat Christus is „uit den zade Davids naar het vlees; Die krachtiglijk bewezen is te zijn de Zone Gods naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden”, en in 2 Kor. 13 : 4: „Hoewel Hij gekruist is door zwakheid, zo leeft Hij nochtans door de kracht Gods”, en Petrus zegt in 1 Petrus 3 : 18: „Die wel is gedood in het vlees, maar levend gemaakt door den Geest.” Daarom dwalen die lieden ten zeerste, die deze eigenschappen verwarren, want dan vermengen zij Christus' naturen ook en vervallen zo tot de ketterij van Eutyches.

Christus is dus bij ons

1. door Zijn Geest en Godheid;
2. door ons geloof en vertrouwen, waarmee wij op Hem zien;
3. door de onderlinge liefde, waardoor Hij ons en wij Hem liefhebben, zodat Hij ons nooit meer vergeet;
4. ook door de vereniging van onze natuur met Zijn menselijke (natuur), want dezelfde Geest is in Hem en in ons, Die ons met Hem verenigt;
5. door de hoop op de voleindiging, d.w.z. omdat wij stellig vertrouwen, dat wij eenmaal bij Hem zullen komen.

Vraag 48: Maar indien de mensheid niet overal is, waar de Godheid is, worden dan de twee naturen in Christus niet van elkaar gescheiden? Antwoord. Ganselijk niet. Want aangezien de Godheid onbegrijpelijk en alomtegenwoordig is ^a), zo moet (daaruit) volgen, dat Zij wel buiten Haar aangenomen mensheid is b), en nochtans persoonlijk niet haar verenigd blijft c).

a. Ps. 139 : 7v., Jes. 66 : 1, Jer. 23 : 23v., Hand. 17 : 27v.

b. Matth. 28 : 6v., Joh. 11 : 14v. en 16 : 28.

c. Joh. 3 : 13 en 6 : 62, Ef. 4 : 9v., Kol. 2 : 9.

Verklaring van Vraag 48.

Dit is de tweede en voornaamste tegenwerping van de *Ubiquitisten*, ontleend aan de personele vereniging van de twee naturen van Christus, welke — naar zij denken — uiteengescheurd wordt, als Zijn mensheid niet, evenals Zijn Godheid, alomtegenwoordig is; en dat kan op deze manier omschreven worden: Aangezien de twee naturen in Christus persoonlijk verenigd zijn, is het nodig dat ook de menselijke natuur overal is, gelijk de Goddelijke; want anders zou de vereniging verbroken worden, aangezien twee naturen, waarvan de één niet is waar de ander is, niet persoonlijk verenigd kunnen zijn.

Antwoord. Twee naturen, waarvan de één niet is waar de andere is, die kunnen persoonlijk niet verenigd zijn, wanneer deze twee naturen gelijk zijn, beide eindig of oneindig zijn; maar zeer wél, als de ene natuur eindig, en de andere oneindig is. Want een eindige natuur kan niet overal zijn, zoals een oneindige (natuur), welke geheel oneindig zijn kan en tevens ook geheel buiten die eindige natuur kan zijn, en dat is met de Persoon van Christus het geval. Want in Hem zijn twee ongelijke naturen verenigd, een eindige en een oneindige, een geschapene en een

ongeschapene, een menselijke en een Goddelijke. Zoals daarom de menselijke natuur niet oneindig is, noch veranderd wordt in een Goddelijke (natuur), maar eindig blijft, en haar eigen plaats en afmeting heeft, zo wordt zij toch niet van de Goddelijke natuur gescheiden (want zij is nergens zonder de Goddelijke natuur), en ook wordt de Goddelijke niet van de menselijke natuur gescheiden, welke geheel en altijd Dezelfde blijft en alomtegenwoordig is; en daarom blijft ze ook overal lichamenlijk, Kol. 2 : 9, d.w.z. persoonlijk verenigd met haar mensheid, hoewel Zij tegelijk ook buiten die mensheid overal is, volgens een uitspraak van Nazianzenus: „Het Woord is Zijn tempel, en overal maar op een bijzondere wijze in Zijn tempel.”

Dit laat zich door enkele voorbeelden verduidelijken, voor zover en naar hetgeen men dat beeld bij deze gewichtige bespreking geschikt gebruiken kan Het licht der zon is zeer vast verenigd met het lichaam der zon, zonder dat het daarvan afgescheiden kan worden. Maar daaruit volgt niet, dat het lichaam der zon zich even wijd uitstrekt als de glans en het licht der zon; en al geschiedt dit niet, dat n.l. het lichaam der zon en het licht of de glans ervan zich even wijd uitstrekken, dan wordt daarmee dat licht nog niet van het lichaam der zon gescheiden. Evenmin wordt een eiland van de zee, of het hoofd van de voeten gescheiden, hoewel het eiland en de voeten niet overal zijn, waar de zee en waar het hoofd is. Als dit nu geldt van dingen die eindig en van een zelfde natuur zijn, veel meer kan het dan gelden bij dingen, die van verschillende natuur en toch persoonlijk verenigd zijn, ja zo nauw, dat er geen beeld gevonden kan worden, om zulk een vereniging uit te drukken.

Aanhoudend bezwaar 1. En toch worden de naturen gescheiden, waar de mensheid niet is — hoewel de vereniging blijft, waar de mensheid en Godheid tesamen zijn.

Antwoord: Nergens heeft er een scheiding plaats, aangezien dezelfde Godheid zowel geheel binnen als buiten de menselijke natuur is. Want men moet niet verzinnen, dat het ene deel der Godheid in het vlees is, en het andere erbuiten, aangezien de Godheid ganselijk niet gedeeld kan worden, omdat Zij geheel is, en steeds dezelfde blijft, waar Zij ook is, zowel in als buiten Haar (aangenomen) vlees. En het gaat totaal niet op, als men beweren wil, dat het Woord oneindig en alomtegenwoordig is, en dat het toch nergens anders is dan in Zijn vlees.

Aanhoudend bezwaar 2. Christus' menselijke natuur is aan de Goddelijke gelijk gemaakt. Want anders zou er geen verschil bestaan tussen Christus en Petrus, want in hen beiden woont de gehele Godheid. Daarom is ook de menselijke natuur overal, waar de Goddelijke is.

Antwoord. Wij ontkennen het, dat Christus' menselijke natuur gelijk gemaakt is aan Zijn Goddelijke; en toch blijft er een verschil tussen Christus en de heiligen. Want hoewel de Godheid ook in de heiligen woont, is er toch een groot verschil tussen de personele inwoning van het Woord in Zijn aangenomen vlees én de inwoning der genade of der bekrachtiging in Petrus en in andere heiligen, zoals elders uiteengezet is. En wij dienen een zodanig onderscheid te maken tussen Christus en de heiligen, dat het verschil van Christus' twee naturen niet opgeheven wordt. Maar wanneer men de menselijke natuur aan de Goddelijke gelijk maakt, dan wordt het onderscheid der naturen weggenomen, en dan worden ze noodwendig tot één gemaakt, volgens de stelregel van Damascenus: „Alle dingen die een zelfde werking hebben, hebben ook één natuur en wezen.” Deze moeilijkheid laat zich niet oplossen door de verzonnen onderscheiding van de zijswijzen, n.l. dat de Godheid van Zichzelf en wegens Haar natuur overal is, en de mensheid door de genade der vereniging; want dan blijft het toch staan, dat de

mensheid dank zij de genade is, hetgeen de Godheid van nature is, en dat dus ook de mensheid een verzonnen Godheid is.

Aanhoudend bezwaar 3. Het verschil tussen Christus en de heiligen bestaat of in het wezen óf in de eigenschappen en gaven. Maar daar het niet in het wezen te vinden is, bestaat het dus in de eigenschappen en gaven. *Antwoord.* Er is nog een ánder verschil tussen Christus en de heiligen, behalve in wezen en gaven, n.l.: de verborgen en personele vereniging van de twee naturen in Christus, die in Petrus en in de heiligen niet te vinden is. Want alleen in Christus woont al de volheid der Godheid lichamenlijk. zodat deze Mens waarachtig en metterdaad God, en God Mens is; en dat kan van Petrus, Paulus en andere heiligen niet gezegd worden. Want al woont God in hen naar het Wezen, toch niet lichamenlijk, d.w.z. persoonlijk, zoals in Christus, maar door het geloof, Ef. 3 : 17.

Aanhoudend bezwaar 4. Aan de Mens Christus is een Naam gegeven boven alle naam, dat is: de Naam van God, Fit 2 : 9. Daarom is de mensheid aan de Godheid gelijk gemaakt, zodat deze ook God is.

Antwoord. Hem is gegeven een Naam boven alle namen, zoals Hem ook de Godheid gegeven is, n.l. door vereniging, maar niet door gelijkmaking van de (twee) naturen. Want zoals Hem de Godheid gegeven is, zo zijn Hem ook de eigenschappen der Godheid meegedeeld. Echter, de Godheid is Hem niet zó gegeven, dat de mensheid de Godheid is, maar dat de Mens God is; anders zou er geen vereniging, maar een vermenging der naturen hebben plaats gevonden. Daarom zijn dan ook alle eigenschappen der Godheid, zoals eeuwigheid, oneindigheid, almacht, alwetendheid, alomtegenwoordigheid enz. aan de menselijke natuur gegeven; maar niet zó, dat de mensheid zélf eeuwig, oneindig en almachtig werd, maar zo, dat de mens Christus eeuwig, oneindig enz. is. Want de vereniging brengt mee, dat de eigenschappen niet aan de naturen, maar aan de Persoon eigen zijn. (Vgl. N.G.B., art. 19).

Tenslotte dienen de eenvoudigen drie vergiftigde kruiden op te merken, zoals die groeien in de tuin van de Ubiquitisten.

1e. Dat zij met die oude ketter Nestorius de naturen van Christus vanéén scheuren, wanneer zij in plaats van een vereniging een vergelijking stellen, of althans een werking van de ene natuur door de andere. Want twee dingen, twee geesten, twee naturen kunnen aan elkaar gelijk gemaakt worden en elkaar onderling bewerken, ook zonder een personele vereniging.

2e. Met Eutyches vermengen zij de naturen, wanneer zij die aan elkaar gelijk maken

3e. Zij ontnemen ons de bewijsredenen en wapenen, waarmee wij strijden moeten tegen de Arianen en Sabellianen; wanneer zij n.l. alle teksten, die de Godheid van Christus bevestigen, krachteloos maken, door ze te betrekken op de gelijkmaking van de menselijke aan de Goddelijke natuur. Want hun kan niet die laatste uitvlucht baten, die zij aanwenden om deze ongerijmdheid te camoufleren, nl. dat de Goddelijke eigenschappen wel allereerst en voornamelijk, en van nature, aan de Godheid toekomen, maar daarna ook aan de mensheid door de mededeling der genade. Want 1e, kunnen zij niet ontkennen dat zij vele plaatsen uit de Heilige Schrift, door de kerkvaders aangevoerd om de Godheid van Christus te bewijzen, en daaronder vooral Fil. 2, van de (door hèn) verzonnen majesteit der mensheid uitleggen; 2e. blijft het naar hun opvatting steeds (vast)staan, dat de mens Christus een gemaakte God is; en dat wilden vroeger ook de Samosatenen en de Arianen beweren.

3. *Waarom Christus ten hemel gevaren is, en over de vruchten ervan.*

Vraag 49: Wat nut ons de hemelvaart van Christus?

Antwoord: Ten eerste, dat Hij in de hemel voor het aangezicht Zijns Vaders onze Voorspreker is c'). Ten andere, dat wij ons vlees in de hemel tot een zeker pand hebben, dat Hij, als het Hoofd, ons, zijn lidmaten, ook tot Zich nemen zal b). Ten derde, dat Hij ons Zijn Geest tot een tegenpand zendt c), door Wiens kracht wij zoeken hetgeen Boven is, waar Christus is, zittende aan Gods rechterhand, en niet hetgeen op de aarde is d).

- a. Rom. 8 : 34, 1 Joh. 2 : 1, Hebr. 7 : 25 en 9 : 24.
- b. Joh. 14 : 2v. en 20 : 17, Ef. 2 6.
- c. Joh. 14 : 16v. en 16 : 7, Hand. 2 : 1-3, 2 Kor. 1 : 22 en 5 : 5.
- d. Kol. 3 1 v., Fil. 3 : 14 en 20, 2 Kor. 5 : 16v.

Verklaring van Vraag 49.

(Bastingius) Nu de historie van Christus' hemelvaart verklaard is, en enkele teksten uit de Schrift, die onderling schenen te strijden, in overeenstemming gebracht en de tegenwerpingen van de tegensprekers in het kort beantwoord zijn, volgen nu de oorzaken en nuttigheden, die hier meest van éénzelfde aard zijn, zoals ook bij de opstanding al is aangetoond. Zo is dus Christus opgevaren ten dele om Zichzelf, ten dele om ons; n.l. opdat de vruchten, waarom Hij opgevaren is, ons ten nutte zouden komen).

1. Hij is opgevaren *om Zichzelf*, d.w.z. om de eer van Hemzelf en van Zijn Vader; gelijk Hij bidt in Joh. 17 : 1: „Vader, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijkje.”

Want Hij moest een hemels en geen aards Koninkrijk hebben. Daarom had Hij ten hemel op te varen, en niet in de wereld te blijven, Ef. 4 : 10: „Die nedergedaald is, is Dezelfde ook Die opgevaren is verre boven al de hemelen, opdat Hij alle dingen vervullen zoude”; Fil. 2 : 9 en 11: „Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is; en alle tong zoude belijden dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders.” Bovendien betaamde het de heerlijkheid van het Hoofd, dat Het in plaats en uitnemendheid der gaven boven alle leden zou uitblinken; en dat kon op aarde niet geschieden.

2. Hij is opgevaren *om onzentwil*.

Allereerst, opdat Hij — verheerlijkt zijnde — voor ons in de hemel bij de Vader bidden zou, Rom. 8 : 34: „Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt.” Maar deze voorbedding van Christus dient men niet kinderlijk of menselijk te verstaan, als ware het een ootmoedig bidden tegenover een wrede en onverbiddelijke Vader, zoals de (kunst)schilders en de Rooms en verzinnen; maar van de eeuwige kracht en waardigheid van Christus' offerande, eenmaal geschied; en van Zijn standvastige goedwilligheid, dat de Vader alle gelovigen om deze offerande in genade aanneemt; en tenslotte van des Vaders toestemming, daar Hij de wil van de Zoon goedkeurde en Zijn voldoening voor onze zonden ontving, en

door en om de Zoon ons weer in genade aannam. Dus is Christus' voorbeding niets anders, dan een voortdurend verschijnen van de verheerlijkte Middelaar voor het aangezicht van God de Vader, waar Hij Zijn lichaam vertoont, dat in de dood overgeleverd werd, waar Hij tevens op de waardij van Zijn offer wijst; en daarbij begeert Hij standvastig, dat de Vader Zijn genoegdoening aanneemt en alle uitverkorenen door en om Hem rechtvaardig maken zal en verheerlijken. Zo verklaart ons de Apostel de voorbeding, Hebr. 9 : 24: Christus is ingegaan „in den hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons", en Johannes: „Wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus den Rechtvaardige; en Hij is een Verzoening voor onze zonden", 1 Joh. 2 : 1v. Dus het feit, dat wij Hem tot Voorbidder hebben in de hemel bij de Vader, is de eerste vrucht, die ons van Zijn hemelvaart ten nutte komt.

Tegenwerping. Christus is ook al onze Voorbidder geweest vóór de hemelvaart. Dus is dit geen vrucht van Zijn hemelvaart.

Antwoord. Hij was al wel onze Voorbidder ook op aarde, maar die voorbeding hing af van deze, die in de hemel geschieden zou. Want daarom was zij al krachtig op aarde, omdat er nog een andere in de hemel op volgen zou, en omdat de Messias, na de volbrenging van de offerande, tot de hoogste heerlijkheid verheven zou worden en in eeuwigheid voor God in het hemelse „Heilige der heiligen" verschijnen zou. Bovendien is Hij al wel op aarde een Voorbidder geweest, maar toch niet zoals Hij dat nu in de hemel is. Want tevoren bad Hij voor ons uit kracht van Zijn offer, dat Hij nog brengen moest, maar nu bidt Hij voor ons uit kracht van datzelfde offer, dat nu gebracht is; en de Vader vergeeft ons onze zonden en schenkt ons de Heilige Geest, enz. óm deze, nu volbrachte offerande. Want de Vader wil, dat de offerande die Zijn Zoon eenmaal gebracht heeft, steeds krachtig zijn zal in eeuwigheid, en Hij eist geen ander offer. Want dit éne is volkomen geweest, en de kracht daarvan wordt door de voorbeding van de Zoon tot in eeuwigheid behouden, Hebr. 10 : 14: „Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden." Het feit, dat Christus nu niet langer offert, is geen bewijs dat Zijn offerande onvolkomen is, maar veeleer bewijst dat, dat ze op het hoogst volmaakt is. Want wanneer Hij dikwijls offerde, dan zou Hij geen voortreffelijker priesterschap hebben dan het priesterschap der Levieten geweest is; en dit zou een teken zijn, dat Hij met één offerande niet zou hebben kunnen volmaken degenen die tot God gaan. Maar Hij heeft ze met één offerande volmaakt, zoals de Apostel zegt, Hebr. 10 : 12 en 14. Dus bedient Hij dan nu ook nog Zijn priesterlijke ambt, niet door vaak te offeren en te verdienen, maar door ons de gerechtigheid en het leven, dat Hij eenmaal door de eeuwige en oneindige kracht en waardij van Zijn offerande verdiend heeft, toe te eigenen; hetgeen veel meer betekent, dan wanneer Hij de offerande vaak herhaalde.

Ten tweede: Opdat Hij ons de hemel openen, en ons daar een plaats bereiden zou, Joh. 14 : 2: „In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen", d.w.z. plaatsen, om eeuwig te blijven. Want Christus spreekt daar over voortdurend blijven: „Ik ga henen om u plaats te bereiden." Want de Vader heeft besloten om ons alles te geven dóór Zijn Zoon, de Middelaar, in Wie Hij alle schatten gelegd heeft. Maar hoe zou ons de Middelaar het hemelse Koninkrijk hebben kunnen geven, als Hij dat Zelf niet eerst had ingenomen? Daarom is Christus Zelf eerst binnengegaan, opdat Hij het ons zou deelachtig maken. Zo is dus Christus' hemelvaart niet maar een voorbeeld, maar ook een oorzaak van onze hemelvaart. En dit is dan ook de tweede vrucht van Zijn hemelvaart: Dat wij nu ons vlees in de hemel hebben, en daardoor — als door een zeker pand — bevestigd worden, dat wij ook daarheen zullen opvaren, waar ons Hoofd is, volgens de belofte van de Zaligmaker, Joh. 14 : 3: Ik zal u tot Mij

nemen, en id. 17 : 24: „Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.”

(Lansbergen) Wij waren eertijds vanwege de zonde ballingen buiten het Koninkrijk der hemelen; waarvan vroeger een voorbeeld was: de verdrijving van onze eerste voorouders uit het paradijs, én het Heilige der heiligen, dat gesloten was, waai alleen de hogepriester eenmaal per jaar kon binnengaan. Maar nu Christus de hemel is ingegaan, heeft Hij ons de deuren daarvan geopend, zodat wij nu burgers zijn van dat Koninkrijk. En de bevestiging van die weldaad hebben de gelovigen in het vlees van Christus, omdat Hij in de hemel is als een zeker pand, dat Hij, als het Hoofd, ook ons, Zijn leden, tot Zich nemen zal. Want dit vereist de gemeenschap, die wij met Hem hebben, waaraan de Apostel in Ef. 2 : 6 een bewijsreden ontleent en leert, dat wij nu met Christus in de hemel gezet zijn. Daarom zegt Tertullianus zeer juist: „Weest maar gerust, vlees en bloed! want u bent in het gebruik van de hemel en van het rijk Gods in Christus; laten zij dan maar Christus de hemel ontzeggen en Hem daarvan beroven, die u buiten de hemel willen sluiten!”).

Tegenwerping. Henoeh en Elia zijn al ten hemel gevaren vóór Christus' hemelvaart. Dus is Christus' hemelvaart niet de oorzaak van de onze.

Antwoord. Zij voeren ten hemel dank zij de kracht van Christus' hemelvaart, die nog geschieden moest, Joh. 3 : 13: „Niemand is opgevaren in den hemel, dan Die uit den hemel neergekomen is”, d.w.z. niemand heeft enige toegang in de hemel bij God en tot de hemelse heerlijkheid dan alleen dank zij de kracht en genade van Christus; zoals Hij Zelf ook spreekt, in Joh. 14 : 6: „Niemand komt tot den Vader dan door Mij.” Zoals daarom vroeger alle gelovigen de vergeving der zonden en de Heilige Geest ontvangen hebben, zo zijn ook Henoeh en Elia ten hemel gevaren door de kracht van Christus' hemelvaart, die nog geschieden moest. Want „Christus is gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid”, Hebr. 13 : 8.

Ten derde: Opdat Hij Zijn Heilige Geest tot een tegenpand van de hemel zou zenden om alles met Zijn gaven te vervullen, de Gemeente te verzamelen, te regeren en te beschermen tot het eind der wereld, Joh. 16 : 7: „Indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen”, Hand. 2 : 33: „Hij dan door de rechterhand Gods verhoogd zijnde en de belofte des Heiligen Geestes ontvangen hebbende van den Vader, heeft dit uitgestort dat gij nu ziet en hoort.”

Tegenwerping. Hij heeft ook al vóór de Hemelvaart aan de discipelen de Heilige Geest gegeven, Joh. 20 22: „Hij blies op hen en zeide tot hen: Ontvangt den Heiligen Geest.”

Antwoord. Hij had de Heilige Geest wel tevoren al gegeven, maar niet in zo grote overvloed als op Pinksteren. Bovendien heeft Hij hun de Heilige Geest gegeven ter wille van Zijn hemelvaart, die nog plaats moest hebben; waarvoor God, in Zijn bijzondere raad, de overvloedige uitstorting van de Heilige Geest bewaard had, volgens Joëls profetie, in Joël 2 : 28: „In die dagen zal Ik uitstorten van Mijnen Geest op alle vlees.” Want Hij had besloten, dat Hij Zijn gemeente met Zijn Geest vervullen zou dóór de verheerlijking van de Messias, opdat deze overvloedige zending van de Heilige Geest op de Pinksterdag een niet gering onderdeel zou vormen van de heerlijkheid van Christus, Die nu verhoogd was, Joh. 7 : 39: „De Heilige Geest”, d.w.z. de wonderlijke en overvloedige uitstorting van de Heilige Geest, „was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was.”

(Lansbergen) Maar ná de Hemelvaart van Christus worden de gaven van de Heilige Geest nu aan meer mensen, en aan een ieder van hen overvloediger

gegeven; en de krachtige werking wordt nu ruimer meegedeeld. Het doel van die zending des Geestes is tweeledig: 1e. Opdat Hij ons als een tegenpand is, d.w.z. dat ons vlees, dat Christus hier op aarde aannam, nu in de hemel opgenomen is, en zulks, om ons het erfdeel te verzegelen, dat wij op Zijn tijd van God uit genade ontvangen zullen. Daarom noemt de Apostel in Ef. 1 : 14; 2 Kor. 1 : 22 en id. 5 : 5 die Geest het onderpand van ons erfdeel, totdat wij in vrijheid gesteld worden. 2e. Opdat wij door de kracht van die Geest opgewekt zouden worden om te zoeken, niet hetgeen hier op aarde, maar hetgeen Boven in de hemel is. Want daar is onze schat, daar zijn onze goederen, omdat Christus daarheen is opgevaren, opdat Hij de goederen, die daar tevoren al waren, tot de onze zou maken Deze reden gebruikt de Apostel ook in Kol. 3 : 1v.

Als andere vruchten van Christus' hemelvaart zijn nog te noemen:

Ten vierde: Christus' hemelvaart is een getuigenis, dat ons die geloven, de zonden volkomen vergeven zijn. Want als Hij de straf voor onze zonden niet volkomen geleden had, zou Hij niet hebben kunnen ingaan in de hemel, die de troon van God is. Want waar nog zonden zijn, daar is ook de dood, Joh. 16 : 8 en 10: De Geest zal de wereld overtuigen van gerechtigheid, omdat Christus tot Zijn Vader heengaat.

Ten vijfde: De hemelvaart van Christus is een getuigenis, dat Christus de dood, de zonde en de duivel werkelijk overwonnen heeft.

Ten zesde: Ook getuigt ze ervan, dat wij nooit meer zonder troost zullen zijn. Want daarom is Hij ten hemel gevaren, om ons Zijn Geest te zenden, Joh. 16 : 7: „Indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen; maar indien Ik henega, zo zal Ik Hem tot u zenden“, Ps. 68 : 19 en Ef. 4 : 8: „Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen en heeft den mensen gaven gegeven.”

Ten zevende: Christus' hemelvaart spreekt er ook van, dat Hij ons altijd beschermen zal; want wij weten, dat ons Hoofd verheerlijkt is en gesteld boven alle machten en overheden).

Christus' hemelvaart en de onze komen *overeën*:

1e. in de plaats, waarheen Christus opvoer, en wij ook opvaren zullen, Joh. 14 : 2v. en id. 17 : 24; want wij zullen naar dezelfde plaats, n.l. naar de hemel of het huis des Vaders opvaren.

2e. Wij zullen tot eenzelfde doel ten hemel varen, n.l. om dezelfde hemelse glorie te genieten; zoals Hij Zelf zegt in Joh. 17 : 24: „Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt“, en Openb. 3 : 21: „Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb en ben gezeten met Mijnen Vader in Zijnen troon.”

En zij *verschillen*:

1e. in de oorzaak, waardoor de hemelvaart bewerkt wordt. Want Christus voer ten hemel uit éigen Goddelijke macht, maar wij varen ten hemel door de macht van een Ander, n.l. van Christus, Joh. 3 : 13: „Niemand is ten hemel gevaren (n.l. door Zijn eigen macht) dan de Zoon des mensen“, Joh. 20 : 17: „Ik vare op tot Mijnen

Vader en uwen Vader", Joh. 14 : 3: „Ik zal u tot Mij nemen.”

2e. In het eigenlijke doel. Want Christus voer ten hemel, opdat Hij daar als het Hoofd van de gemeente een heerlijkheid genieten zou, die het Hoofd betaamt. Maar wij, opdat wij als Zijn leden, daar ook genieten zouden een heerlijkheid die de leden betaamt. Hij, opdat Hij zou zitten aan Gods rechterhand in Zijn troon; wij, opdat wij zouden zitten in Zijn troon, om daar wel een gelijke heerlijkheid te genieten, maar met inachtneming van de proportie of overeenkomst die er tussen het Hoofd en de leden zijn moet.

3e. In de vruchten. Want onze hemelvaart is een vrucht van Christus' hemelvaart, maar Christus' hemelvaart is geen vrucht van die van ons.

4e. In de wijze waarop. Want Christus is wel geheel opgevaren, maar niet alles wat Christus is. Want Hij is geheel ten hemel gevaren, als God en Mens, maar alleen naar die natuur, die heeft kunnen opvaren en van plaats veranderen, d.w.z. naar Zijn menselijke natuur, en naar Zijn Godheid, Die oneindig is, en daarom niet van plaats verandert noch ooit de hemel of de aarde verlaat. Maar wij zullen, geheel en al zoals wij zijn, ten hemel varen, omdat wij alleen een eindige natuur hebben.

Wat betekent het nu: te geloven in Christus, Die opgevaren is ten hemel?

Antwoord. Het betekent: Geloven

1e. dat Christus werkelijk en zichtbaar van deze wereld ten hemel opgevaren is, en dat Hij nu daar is en daar aangeroepen wil worden aan 's Vaders rechterhand, totdat Hij vandaar wederkomen zal, om te oordelen de levenden en de doden.

2e. Dat Hij ook om onzentwil ten hemel gevaren is, en dat Hij daar nu voor Gods aangezicht verschijnt en voor ons bidt, ons de Heilige Geest zendt, en dat Hij ons ook ten laatste uit de doden opwekken en tot Zich, in de hemelse heerlijkheid nemen zal.